

Hà Nội, ngày 16 tháng 12 năm 2008

Kính gửi: Đồng chí Nguyễn Thị Bình
Nguyên Phó Chủ tịch nước
Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam .

Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng nhận được thư của đồng chí có ý kiến về việc khai thác bauxit ở Đắk Nông có thể gây nhiều tác hại về môi trường, khí hậu đối với cả vùng rộng lớn Nam Trung bộ, Đông Nam bộ, ảnh hưởng cả vấn đề chính trị - xã hội, tức đối với bà con dân tộc ở Tây Nguyên và vấn đề nước, điện. Được sự uỷ quyền của Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng, xin báo cáo vấn đề đồng chí quan tâm như sau:

Việt Nam là nước có nguồn bauxit lớn trên thế giới, trữ lượng đã xác định và dự báo khoảng 5,5 tỷ tấn quặng nguyên khai và tập trung chủ yếu ở các tỉnh khu vực Tây Nguyên với trữ lượng và tài nguyên dự báo khoảng 5,41 tỷ tấn (chiếm 99% tổng trữ lượng cả nước), trong đó bao gồm Đắk Nông có trữ lượng khoảng 3,42 tỷ tấn (chiếm 62% tổng trữ lượng); Lâm Đồng khoảng 975 triệu tấn (chiếm 18%); Gia Lai-Kon Tum khoảng 806 triệu tấn (chiếm 15%); Bình Phước khoảng 217 triệu tấn (chiếm 4%).

Tây Nguyên là địa bàn kinh tế-xã hội đặc biệt khó khăn, hạ tầng cơ sở nghèo nàn, vì vậy, bauxit được xác định là một trong các nguồn lực quan trọng quyết định sự phát triển kinh tế-xã hội của khu vực.

Thực hiện Nghị quyết Đại hội X Đảng cộng sản Việt Nam về phương hướng, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2006 - 2010 và Thông báo kết luận của Bộ Chính trị về quy hoạch các dự án bauxit - alumin - nhôm tại Tây Nguyên (Thông báo số 72-TB/TW ngày 09/5/2007), Thủ tướng Chính phủ đã giao Bộ Công nghiệp (nay là Bộ Công Thương) triển khai lập Quy hoạch bauxit. Trong quá trình lập và hoàn thiện Quy hoạch, đơn vị tư vấn đã hợp tác chặt chẽ với các Bộ, ngành địa phương liên quan có sự tham gia của một số nhà sản xuất alumin và nhôm lớn trên thế giới. Dự án Quy hoạch đã được góp ý của các Bộ, ngành và địa phương liên quan, Hội đồng Thẩm định Nhà nước do Bộ Kế hoạch và Đầu tư chủ trì thẩm định, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt Quy hoạch phân vùng thăm dò, khai thác, chế biến, sử dụng quặng bauxit giai đoạn 2007 - 2015, có xét đến 2025 (Quyết định số 167/2007/QĐ-TTg ngày 01 tháng 11 năm 2007).

1. Về nội dung Quy hoạch:

a. Sản lượng và số lượng dự án:

- Giai đoạn đến năm 2015: dự kiến triển khai 06 dự án, trong đó đến năm 2010 là 03 dự án: Tân Rai (Lâm Đồng), Nhân Cơ (Đắk Nông 1) và Kon Hà Nừng (Gia Lai). Cả 3 dự án nêu trên đã có Chủ đầu tư và đang tích cực triển

khai công tác chuẩn bị và thực hiện đầu tư. Như vậy, 3 dự án này có thể coi là các dự án khai thác, sản xuất alumin đầu tiên.

- Giai đoạn 2011-2015: dự kiến triển khai thêm 3 dự án: Đắk Nông 2,3 và 4; cả 3 dự án trên đều đã có đối tác nước ngoài mong muốn hợp tác đầu tư, bao gồm Chalco (Trung Quốc), Alcoa (Mỹ), BHPB (Anh), các đối tác trên đều là các nhà sản xuất nhôm lớn nhất thế giới.

- Giai đoạn 2016-2025: dự kiến duy trì 6 dự án alumin nêu trên, tùy theo khả năng thị trường đầu tư thêm 01 dự án tại Bình Phước.

b. Về quy hoạch vận tải:

Chủ trương xây dựng tuyến đường sắt Tây Nguyên-Bình Thuận và cảng biển tại Hòn Kê Gà (Bình Thuận) để phục vụ cho việc vận chuyển và tiêu thụ sản phẩm alumin, đảm bảo đồng bộ với việc khai thác, chế biến quặng bauxit và kết hợp vận chuyển hàng hoá, hành khách, góp phần phát triển kinh tế-xã hội khu vực Tây Nguyên là điều kiện tiên quyết đã được Thủ tướng Chính phủ chỉ đạo.

c. Về nguồn cung cấp nước: chủ yếu lấy từ Sông Đồng Nai (lưu lượng bình quân $11 \text{ m}^3/\text{s}$) và một số suối trong khu vực.

- Nguồn cung cấp điện cho sản xuất chủ yếu được lấy từ các nguồn điện của các nhà máy sản xuất alumin (ví dụ: tại Dự án alumin Đắk Nông, dự kiến đầu tư 03 tổ máy phát điện $3 \times 30 \text{ MW}$) và hệ thống điện quốc gia.

2. Về ảnh hưởng môi trường trong quá trình khai thác bauxit và sản xuất alumin, Bộ Công Thương và Tập đoàn CN Than - Khoáng sản Việt Nam đã nghiên cứu và đưa ra giải pháp giảm thiểu ô nhiễm bùn đỏ, xin nêu khái quát như sau:

a. Ảnh hưởng chiếm diện tích đất mặt:

Giải pháp khắc phục: Do diện tích phân bố bauxit trải trên diện tích rất lớn, trong quá trình khai thác dự kiến áp dụng phương pháp và trình tự khai thác “cuốn chiếu”. Cụ thể là: chia khai trường thành nhiều khu vực, khai thác dứt điểm từng khu vực mới chuyển sang khu vực khác; khi tiến hành khai thác khu vực tiếp theo sẽ triển khai công tác hoàn thổ, phục hồi không gian của khu vực đã khai thác. Trong quá trình bóc đất mặt, bóc riêng lớp đất màu trên mặt, đổ đồng riêng để rải cùng với đất mùn, phân bón hữu cơ lên diện tích đã được hoàn thổ. Phương pháp này hầu hết được áp dụng có hiệu quả tại các mỏ bauxit ở Trung Quốc, Úc, Mỹ, Braxin v.v.

b. Ảnh hưởng môi trường của khâu tuyển rửa quặng bauxit (*Bùn thải quặng đuôi*):

Để thu hồi tinh quặng bauxit ở Tây Nguyên cần phải tuyển quặng bauxit nguyên khai. Công nghệ tuyển quặng bauxit nguyên khai ở Tây Nguyên là công nghệ tuyển rửa trọng lực. Lợi dụng các thung lũng trong khu vực để xây dựng các hồ chứa quặng đuôi. Các hồ chứa quặng đuôi đều được thiết kế hệ thống thu hồi nước tuần hoàn. Các hồ chứa quặng đuôi sau khi kết thúc đổ

thải và rút hết nước sẽ được san gạt và phủ lớp đất màu để hoàn thổ. (Tương tự như nhà máy nhôm Bình Quả – Trung Quốc).

3. Ảnh hưởng môi trường của Bùn thải-bùn đỏ:

Để sản xuất 1 tấn nhôm thải ra khoảng 0,8-2 tấn bùn đỏ tùy theo hàm lượng ôxyt nhôm có trong bauxit (Úc khoảng 2 tấn/tấn nhôm; bauxit Tây Nguyên khoảng 1,2-1,5 tấn/ tấn nhôm). Trên thế giới đã có nhiều công trình nghiên cứu thành công (kể cả quy mô thí nghiệm bán công nghiệp) về việc sử dụng bùn đỏ, nhưng hiệu quả kinh tế còn thấp nên việc sử dụng chúng còn hạn chế, chủ yếu vẫn thải ra các bãi chứa.

a. Giải pháp giảm thiểu ô nhiễm bùn đỏ:

- Chống thấm hồ bùn đỏ:

Bùn đỏ của nhà máy sẽ tiến hành xử lý theo phương thức tồn đọng. Tức là trong quá trình xử lý bùn đỏ, tách tối đa thành phần nước trong bùn đỏ để hàm lượng chất lỏng trong huyền phù bùn đỏ hạ xuống dưới 54,4%. Chất rắn trong bùn đỏ chiếm vào khoảng 45,6%; huyền phù bùn đỏ thải sẽ dùng bơm thông qua đường ống đưa vào bãi chứa hồ bùn đỏ.

Khu vực bãi chứa bùn đỏ sẽ dựa theo “tiêu chuẩn không chế ô nhiễm chôn lấp chất thải nguy hiểm” của Trung Quốc (GB18598-2001) sử dụng giải pháp chống rò rỉ hoàn thiện, để tránh khỏi tình trạng dung dịch của bùn đỏ thấm thấu gây ô nhiễm nguồn nước dưới lòng đất.

- Thu hồi nước từ hồ bùn đỏ:

Về thu hồi nước chứa kiềm trong hồ bùn đỏ: Sử dụng các ống và tháp thu nước để thu nước về hồ thu của trạm bơm nước tuần hoàn của hồ bùn đỏ, sau đó nước thu được từ hồ bùn đỏ sẽ được máy bơm bơm qua hệ thống cấp ngược về nhà máy nhôm để phục vụ cho quá trình rửa tách bùn đỏ (tương tự như nhà máy nhôm Bình Quả, nhà máy nhôm Trung Châu – Trung Quốc và các nhà máy khác trên thế giới).

Về ngăn nước tràn từ hồ bùn đỏ ra ngoài gây ô nhiễm môi trường: Hồ bùn đỏ sẽ được xây dựng các công trình ngăn nước mặt chảy tràn vào khu hồ bùn đỏ để tránh việc nước mưa ở các khu vực xung quanh tràn vào hồ bùn đỏ.

Ở bên ngoài đường dốc của đập, sẽ trồng rải cây rộng > 10m làm hàng cây bảo hộ, tránh việc sạt lở bờ đập.

b) Quan sát, kiểm tra nguồn nước kịp thời

Để đảm bảo việc dung dịch trong hồ bùn đỏ không gây ảnh hưởng đến nguồn nước, công trình Dự án nhôm Tân Rai (Lâm Đông) và Dự án nhôm Nhân Cơ (Đăk Nông) sẽ thiết kế bố trí 4 giếng quan sát, kiểm tra nguồn nước ở thượng nguồn, hạ nguồn gần hồ bùn đỏ. Hạ lưu bãi bùn đỏ thiết kế 1 giếng đối chiếu, để lấy được số liệu về nguồn nước của vùng, bố trí 3 giếng ở hạ lưu, tổ hợp thành điểm kiểm tra 3 chiều, để quan sát kiểm tra tình hình ảnh hưởng của dung dịch ở hồ chứa bùn đỏ đối với nguồn nước.

c. Tái tạo sinh thái hồ bùn đỏ

Khi hồ bùn đỏ đã được lấp đầy đến độ cao nhất định theo thiết kế, sẽ tiến hành lấp hồ bùn đỏ và tiến hành tái tạo sinh thái. Trước hết san bằng đỉnh đập hồ bùn đỏ, sau đó phủ thêm 1-2m đất để trồng rừng hoặc trồng cỏ.

d. Về vấn đề chất phóng xạ trong bùn đỏ.

Kết quả phân tích mẫu quặng tinh bauxit (mẫu sau khi tuyển rửa) của mỏ Tân Rai (Lâm Đồng) và một số mỏ ở tỉnh Đắk Nông do nước ngoài (AP-Pháp, Viện CSIRO-Úc, Alcoa-Úc) phân tích khẳng định thành phần bauxit và bùn đỏ của Tây Nguyên hoàn toàn không có phóng xạ.

Gần đây, một số Nhà khoa học, Nhà nghiên cứu có kiến nghị gửi lãnh đạo Đảng và Nhà nước quan ngại về vấn đề nêu trên khi Tập đoàn Công nghiệp Than - khoáng sản Việt Nam triển khai việc khai thác bauxit, sản xuất alumin - nhôm chế biến alumin trên địa bàn Tây Nguyên và đưa ra những kiến nghị.

Vấn đề phát triển bauxit để phát triển kinh tế - xã hội và ảnh hưởng của nó đối với môi trường ở Tây Nguyên là vấn đề rất hệ trọng và nhạy cảm, Thủ tướng Chính phủ đã giao nhiệm vụ cho Bộ Công Thương nghiên cứu, giải trình những vấn đề đồng chí và một số Nhà khoa học quan tâm để báo cáo Thường trực Chính phủ trong thời gian sớm nhất.

Các dự án bauxit đang triển khai gồm: Tân Rai, Nhân Cơ đã được phê duyệt đánh giá tác động môi trường - Chính phủ sẽ chỉ đạo giám sát chặt chẽ trong quá trình thực hiện.

Các dự án công suất lớn đều đang trong quá trình nghiên cứu lập dự án - Chính phủ sẽ chỉ đạo xem xét kỹ càng yêu tố tác động môi trường và cấp nước, giao thông của dự án - nếu được triển khai.

Xin kính chúc đồng chí mạnh khỏe./.

Kính,

Hoàng Trung Hải
Phó Thủ tướng Chính phủ